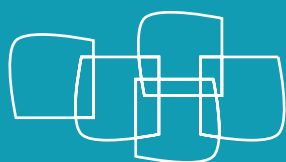

BEGELEIDINGSVERSLAG

2022-2023

Onderdeel | IMPACT

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

INHOUDSTAFEL

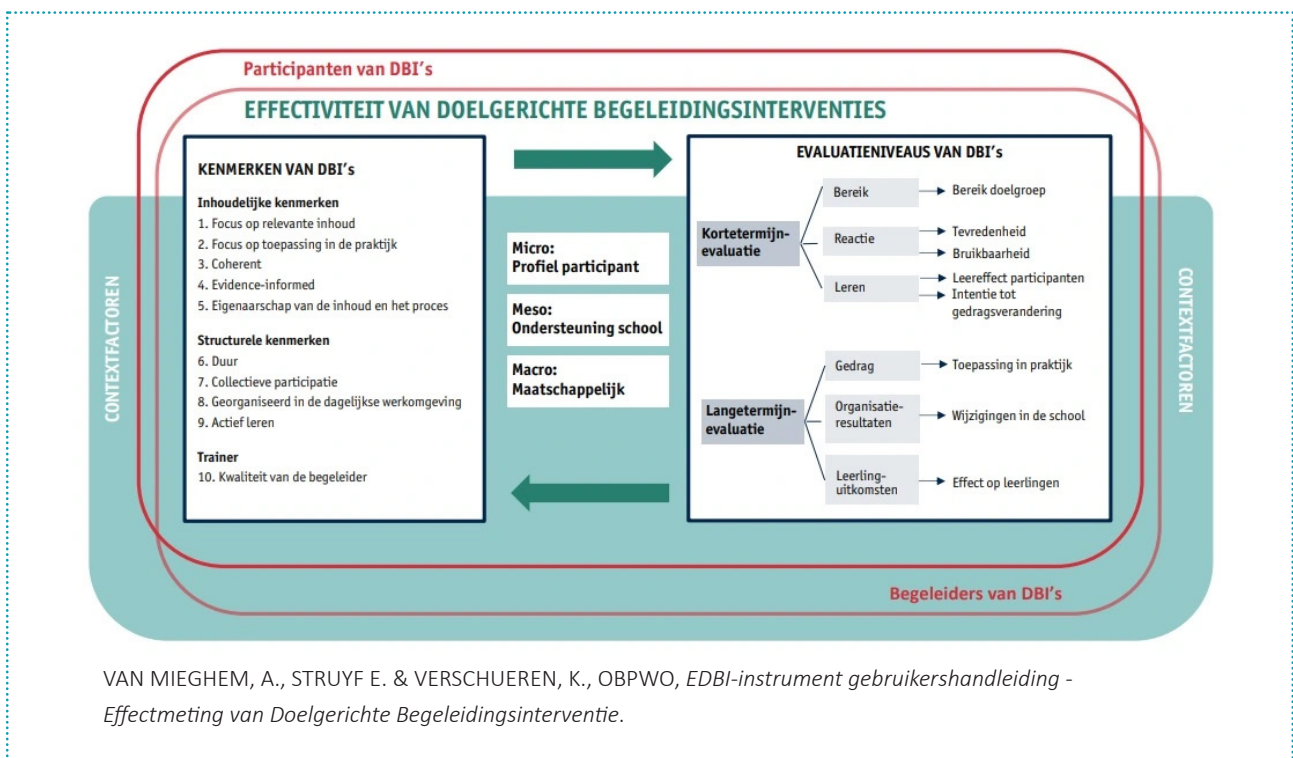
EDBI-instrument Inleiding	3
Legende vraagstelling visualisatie antwoorden	3
Pijler 1: OD 1.1 Krachtige leeromgeving secundair onderwijs.....	4
Impact Leraren passen het geleerde toe in hun lespraktijk, instrument EDBI, module 1,1.2	4
Pijler 1: OD 1.2 Leerlingenbegeleiding secundair onderwijs.....	5
Impact Leerlingenbegeleiders hebben nieuwe inzichten opgedaan, instrument EDBI, module 1,1.1	5
Pijler 2: OD2.1 en OD2.2 Effectief leesonderwijs (leesbeleid en leesdidactiek) BuBaO	6
Impact OD 2.1 en OD 2.2, instrument EDBI, module 1,1.2 en 1.1.1	6
Pijler 2: OD 2.2 Effectief leesonderwijs (leesdidactiek) secundair onderwijs.....	8
Impact instrument EDBI, module 1,1.1 en 1.2	8
Pijler 3: OD 3.1 Lessentabel tot doelenpakket 2de en 3de graad secundair onderwijs	9
Impact Aspecten van de schoolwerking zijn veranderd, instrument EDBI, module 1,1.2	9
Pijler 3: OD 3.1 PAV	11
Impact instrument EDBI, module 1,1.2	11
Pijler 3: OD 3.4 Duaal instelling secundair onderwijs.....	12
Impact instrument EDBI, module 1,1.2	12
Pijler 4: OD 4.5 Actief partnerschap met de schoolbesturen	13
Impact Bestuursleden zijn tevreden over de begeleiding, instrument EDBI, module 1,1.2	13
Pijler 5: OD 5.4 Digisprong BuBaO.....	14
Impact Aspecten van de schoolwerking zijn veranderd, instrument EDBI, module 1,1.2	14
Pijler 6: OD 6.1 Evaluatie basisgeletterdheid wiskunde	15
Impact Aspecten van de schoolwerking zijn veranderd, EDBI instrument, module 1,1.2	15
Onderzoek POV in samenwerking met de UGent	16
Conclusie	19

In het begeleidingsplan 2022-2025 hadden we **70% effectiviteit** van de doelgerichte begeleidingsinterventies PBD POV als streefdoel bepaald. Om ons gewenst effect te bepalen gaan we als volgt te werk:

- Als 70% of meer van de respondenten (helemaal) tevreden is/akkoord gaat, zien we dit als een sterk punt: **groen licht** ■
- We spreken van een aandachtspunt als 60% tot 70% van de respondenten (helemaal) tevreden is/akkoord gaat: **oranje punt** ■
- Bij de prioritaire actiepunten waarvan minder dan 60% van de respondenten (helemaal) tevreden is/akkoord gaat: **rood licht** ■

Naast het bevragen van de effecten (module 1) hebben we ook **kenmerken** (module 3) van de begeleiding bevraged. Module 2 ‘ondersteunende en belemmerende factoren in de school’ hebben we niet bevraged.

We zijn aan de slag gegaan met het **EDBI-instrument**, in 22-23 nog op kleine schaal. De vragen werden in samenspraak met het team begeleiders, verantwoordelijk voor het betrokken OD, geselecteerd in functie van eigenaarschap. We bleven onze IKZ-principes trouw: korte (efficiënt voor onze klanten), gerichte bevragingen (niveau aangegeven in het plan 22-25) met focus op onze prioritaire doelen van het begeleidingsplan. In dit overzichtsdokument hebben we de resultaten van de EDBI-bevragingen opgenomen waarbij de **responsgraad** overeenstemt met de richtlijnen vermeld in de handleiding van het EDBI-instrument. Naar volgend schooljaar toe zullen we deze gerichte bevragingen uitbreiden en op grotere schaal afnemen. We denken ook na over modelvragenlijsten op basis van het EDBI-instrument i.f.v. efficiëntie.

VAN MIEGHEM, A., STRUYF E. & VERSCHUEREN, K., OBPWO, *EDBI-instrument gebruikershandleiding - Effectmeting van Doelgerichte Begeleidingsinterventie*.

Legende vraagstelling | Visualisatie antwoorden

1 Helemaal niet akkoord	2 Niet akkoord	3 Neutraal	4 Akkoord	5 Volledig akkoord
----------------------------	-------------------	---------------	--------------	-----------------------

Pijler 1: OD 1.1 Krachtige leeromgeving secundair onderwijs

Impact | Leraren passen het geleerde toe in hun lespraktijk, instrument EDBI, module 1,1.2

- Deze begeleiding is bruikbaar in de (les)praktijk.

- Ik heb mijn kennis verdiept of verbreed tijdens deze begeleiding.

- De wijze van begeleiding gaf me zelfvertrouwen om het geleerde toe te passen in de (les)praktijk.

- Ik vind het een meerwaarde dat de begeleiding plaatsvond op onze school.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Bruikbaarheid: 77,8%

77,8% van de deelnemers van de EDBI-bevraging vindt het traject 'Krachtige leeromgeving' bruikbaar in de lespraktijk.

Leereffect: 72,2%

Ongeveer evenveel respondenten (72,2%) hebben hun kennis verdiept of verbreed.

Intentie tot gedragsverandering: 61,1%

61,1% geeft aan dat de wijze van begeleiding hun zelfvertrouwen gaf om het geleerde toe te passen in de (les)praktijk. In een open vraag gaven nagenoeg alle respondenten concreet aan wat ze als eerste zouden uitproberen in hun les: het bespreken van leerdoelen, aan de slag met voorbeelden i.f.v. succescriteria, effectieve feedback, extra ondersteuning, ...

In 22-23 stopte de bevraging bij het peilen naar de intentie tot gedragsverandering. In het tweede en derde jaar van het begeleidingsplan zal de bevraging meer gericht zijn op de toepassing in de lespraktijk.

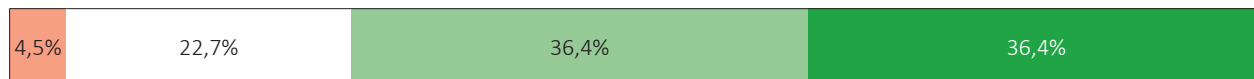
De begeleiding geeft me steeds nieuwe ideeën, die ik koppel aan de wetenschappelijke input die we krijgen tijdens deze begeleidingssessies.

Ik heb lessen mogen observeren en nadien werden situaties die van toepassing waren voor ons besproken. Deze reflecties waren nuttig om in te zien waar we naartoe willen werken.

Pijler 1: OD 1.2 Leerlingenbegeleiding secundair onderwijs

Impact | Leerlingenbegeleiders hebben nieuwe inzichten opgedaan, instrument EDBI, module 1,1.1

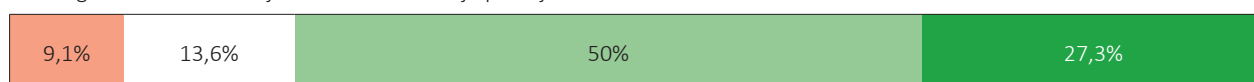
- Ik ben tevreden over de inhoud van de PLG.

- Ik heb nieuwe inzichten opgedaan dankzij de PLG.

- De aangereikte inzichten zijn bruikbaar voor mijn praktijk.

- Mijn professionele houding (attitudes, opvattingen, ...) is versterkt dankzij de PLG Leerlingenbegeleiding.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Tevredenheid: 72,8%

72,8% van de respondenten antwoordt tevreden te zijn over de inhoud van de professionele leergemeenschap (PLG).

Bruikbaarheid: 77,3%

77,3% zegt dat de aangereikte inzichten bruikbaar zijn voor de praktijk.

Leereffect: 66%

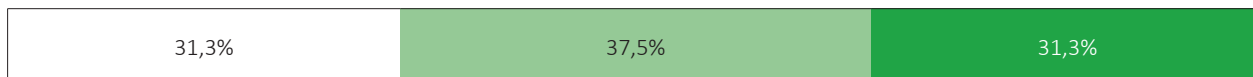
63,7% van de respondenten geeft aan nieuwe inzichten te hebben opgedaan dankzij de PLG. 68,2% zegt dat hun professionele houding is versterkt. Bij de open vraag rond welke aspecten van de leerlingenbegeleiding op hun school versterkt zijn, antwoorden de meesten het handelingsgericht werken en de brede basiszorg.

Ik ben al jaren naar de PLG's gekomen en vond iedere sessie een meerwaarde. Je kan even tijd vrijmaken om te reflecteren over de aanpak op je school. Ook worden er de verwachtingen van inspectie na doorlichting op scholen gecommuniceerd met de aanwezigen. Op deze manier weet je wat er van 'leerlingenbegeleiding' verwacht wordt.

Pijler 2: OD2.1 en OD2.2 Effectief leesonderwijs (leesbeleid en leesdidactiek) buitengewoon basisonderwijs

Impact | OD 2.1 **Aspecten van de schoolwerking zijn veranderd, instrument EDBI, module 1,1.2** | OD 2.2 **Leraren hebben nieuwe inzichten opgedaan en vaardigheden ontwikkeld, instrument EDBI, module 1.1.1**

- Ik heb mijn kennis verdiept of verbreed dankzij deze begeleiding.

- Ik heb nieuwe inzichten opgedaan dankzij deze begeleiding.

- Ik zie dat aspecten van de schoolwerking veranderd zijn door de begeleiding.

- De begeleiding heeft positieve gevolgen teweeggebracht voor de leerlingen.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Leereffect: 65,6%

68,8 % van de respondenten geeft aan dat zijn of haar kennis verdiept of verbreed is dankzij de begeleiding.
62,3% van de respondenten zegt nieuwe inzichten te hebben opgedaan.

Aspecten in de schoolwerking zijn veranderd: 100%

100% van de respondenten geeft aan dat er aspecten in de schoolwerking veranderd zijn dankzij de begeleiding.
Via een open vraag hebben de deelnemers deze aspecten concreet benoemd: leeslessen ingepland in het uurrooster, minilessen, LIST-principes toepassen als team.

Effect op leerlingen: 93,8% ■

93,8% van de respondenten antwoordt dat de begeleiding positieve gevolgen heeft voor de leerlingen.

Bijkomende reflectie bij de resultaten van de EDBI-bevraging: gedragsverandering tot op de klasvloer bereiken is (en blijkt) een moeizaam proces dat tijd vraagt. We zijn dan ook trots dat dit bij 50% al gerealiseerd is (ook halen we hierbij de vooropgestelde 70% niet) en gaan ons uiterste best doen de volgende jaren- gefaseerd en aanklappend- voor de resterende 50%.

We stellen in deze bevraging vast dat heel wat respondenten “noch eens noch oneens” aanduiden. Dit geeft ons minder relevante info. We stellen ons de vraag of het niet beter zal zijn te werken met een vier-puntschaal in plaats van een vijf-puntschaal.

Onze school ademt ‘lezen’. Ik merk dit niet alleen omdat ik zelf deel uitmaak van onze werkgroep. Als bv. een turnleerkracht ‘s ochtends een boekentip of miniles komt vragen omdat ze onverwachts moet gaan vervangen, dan is de ‘Leeswijsmicrobe’ verspreid geraakt.

Boeken maken deel uit van onze schoolwerking. Wij waren voordien een school zonder bib, nu hebben wij bijna 1000 boeken!

Wij zijn volop klassenraden aan het doen maar van de kinderen die al besproken zijn, zien we duidelijk een effect op het leesniveau maar vooral ook op leesmotivatie. Aangenaam verrast door de reactie van de kinderen op het einde van het schooljaar. Kinderen willen niet meer terug naar de klassieke methode.

Pijler 2: OD 2.2 Effectief leesonderwijs (leesdidactiek) secundair onderwijs

Impact | **Leraren hebben nieuwe inzichten opgedaan en vaardigheden ontwikkeld, instrument EDBI, module 1,1.1 en 1.2**

- Ik ben tevreden over de inhoud van de begeleiding.

- Ik heb nieuwe inzichten opgedaan dankzij deze begeleiding.

- De aangereikte inzichten zijn bruikbaar voor de praktijk.

- Tijdens de begeleiding maakte ik kennis met actuele ontwikkelingen binnen lesonderwijs.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Tevredenheid: 83,3%

83,3% van de respondenten is tevreden over de inhoud van de begeleiding lezen.

Bruikbaarheid: 100%

100% van de respondenten antwoordt dat de aangereikte inzichten bruikbaar zijn voor de praktijk.

Leereffect: 100%

100% van de respondenten zegt dat hij/zij nieuwe inzichten heeft opgedaan en kennismaakte met actuele ontwikkelingen binnen het leesonderwijs. Vooral de geleidelijke lesopbouw wordt in de antwoorden vermeld op de open vraag welke kennis of vaardigheden m.b.t. leesdidactiek en leesmotivatie versterkt zijn.

In de B-klas vroegen leerlingen spontaan om te lezen of voor te lezen, dat vond ik een overweldigend succes!

- Ik ben tevreden over afstemming tussen de begeleiding en mijn ondersteuningsbehoeften.

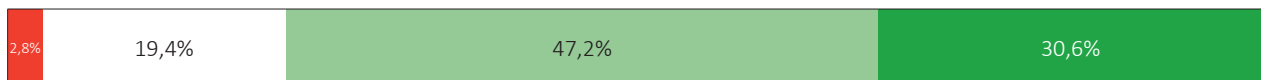
- De aangereikte demo en ondersteunende video's waren bruikbaar voor mijn praktijk.

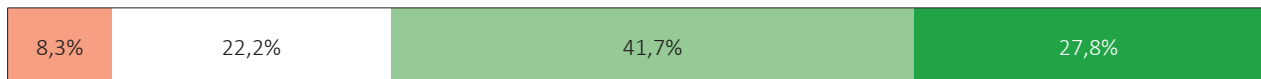
- De begeleider maakte goed gebruik van de beschikbare tijd.

- De wijze van begeleiding gaf me zelfvertrouwen om het geleerde toe te passen in mijn praktijk.

- Ik werd gestimuleerd om verantwoordelijkheid op te nemen in het begeleidingsproces.

- Ik kreeg voldoende kansen om met de begeleiders in interactie te gaan.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Bruikbaarheid: 89,5% ■

89,5% van de respondenten antwoordt dat de aangereikte inzichten bruikbaar waren voor het praktische proces van het creëren, verfijnen en optimaliseren van lessentabellen tweede en derde graad.

Leereffect: 79% ■

79% van de respondenten geeft aan dat ze als team sterker zijn geworden om lessentabellen op maat van de school te maken.

Gedragsverandering: 89,5% ■

89,5% van de respondenten zegt dat wat ze leerden tijdens de begeleiding ervoor zorgde dat ze schooleigen lessentabellen hebben gemaakt. In deze vernieuwde lessentabellen zijn STEM, ICT en denkatelier mee opgenomen. We stellen vast dat scholen hun onderwijskundig leiderschap opnemen met betrekking tot hun curriculum wat één van de elementen is van sterk leiderschap.

Excellijsten dienden als onmisbare instrumenten en boden scholen een solide basis om voort te bouwen. Lijsten met voorstellen voor uren/vakken gaven richting aan inspanningen, terwijl interacties met andere scholen een bredere context schiepen. Het delen van ideeën tussen collega's leidde tot waardevolle inzichten en een gevoel van verbondenheid.

Exceltabellen opgesteld door POV, samen met digitale overlegmomenten met andere scholen die dezelfde studierichting aanbieden, boden waardevolle vergelijkingsmogelijkheden. Overleg tussen vakleerkrachten van verschillende scholen resulteerde in synergetische benaderingen. Concrete voorbeelden en feedback tijdens infosessies hebben bijgedragen aan het verfijnen en verbeteren van het curriculum van de beroepskwalificaties. Groepswork, ondersteund door POV, creëerde een collaboratieve omgeving waarin gezamenlijk aan doelen werd gewerkt.

Pijler 3: OD 3.1 PAV

Impact | **Leraren hebben zicht op de inhoud van het aangepaste curriculum (handelingswerkwoord, kennis en beheersingsniveau. Ik heb mijn kennis verbreed of verdiept tijdens deze begeleiding, instrument EDBI, module 1,1.2. Leraren passen het geleerde toe in hun lespraktijk, module 1,1.2**

- Ik ben tevreden over de inhoud van de PLG.

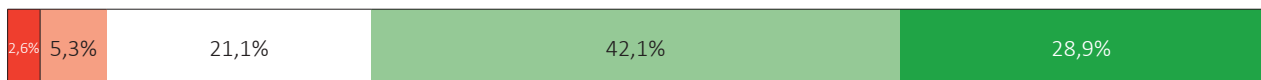
- Ik ben tevreden over de afstemming tussen mijn ondersteuningsnoden en de invulling van de PLG.

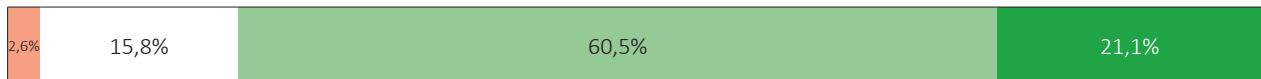
- Ik heb nieuwe inzichten opgedaan met betrekking tot de nieuwe leerplandoelen in de PLG.

- Na deze PLG wil ik wat ik geleerd had uitproberen in mijn lespraktijk.

- Mijn professionele houding (attitudes, opvattingen, ...) is versterkt dankzij de PLG PAV.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Tevredenheid: 88,2%

92,1% is tevreden over de inhoud van de PLG PAV.

84,2% is tevreden over de afstemming van de inhoud van de PLG op de eigen noden.

Leereffect: 82,9%

84,2% geeft aan in de PLG inzichten te hebben opgedaan over de nieuwe leerplannen PAV.

81,6% zegt dat de professionele houding is versterkt dankzij de PLG.

Intentie tot gedragsverandering: 71%

71% wil het geleerde tijdens de PLG uitproberen in de lespraktijk.

Ik vond het zeker interessant om te kijken wat de nieuwe doelstellingen waren en hoe je ermee aan de slag kan.

Pijler 3: OD 3.4 Duaal instelling secundair onderwijs

Impact | Trajectbegeleiders passen het geleerde toe in hun lespraktijk, instrument EDBI, module 1,1.2.

- De aangereikte inzichten zijn bruikbaar voor de praktijk (een goede screening).

- De aangereikte inzichten zijn bruikbaar voor de praktijk (een optimale afstemming tussen de school en de werkplek).

- De aangereikte inzichten zijn bruikbaar voor de praktijk (voor leerlingenevaluatie en voor feedback).

- Het geleerde uit de begeleiding zorgde ervoor dat je je handelen aanpaste.

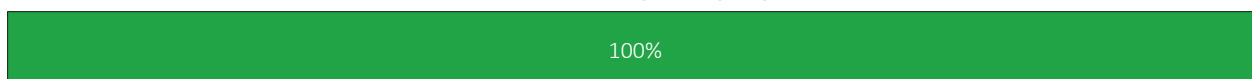
- Je kreeg voldoende mogelijkheden om ervaringen uit te wisselen met collega's.

- Dankzij de begeleiding werd je als team sterker in de implementatie van de kwaliteitsverwachtingen van de duale leerweg in functie van het leren van de leerling.

- Het is een voordeel dat verschillende leden van de school deze begeleiding volgden.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Bruikbaarheid: 100% ■

100% van de respondenten zegt dat de aangereikte inzichten bruikbaar zijn voor de praktijk m.b.t. een goede screening, een optimale afstemming tussen de school en de werkplek, leerlingenevaluatie en feedback.

Gedagsverandering: 67,5% ■

66,7% van de respondenten vermeldt dat het geleerde uit de begeleiding ervoor zorgde dat ze hun handelen aanpasten. Dit is een mooi percentage gezien de hindernissen op de werkvloer om tot deze innovatie over te gaan. Zie in dit verband "conclusies inspectie onderwijsspiegel".

We hebben het driehoeksgesprek (leerling - mentor - trajectbegeleider) beter onder de knie.

Ik zet nu beter in op de evaluatie. De leerlingen weten nu duidelijker waar ze op beoordeeld worden.

Pijler 4: OD 4.5 Actief partnerschap met de schoolbesturen

Impact | Bestuursleden zijn tevreden over de begeleiding, instrument EDBI, 1,1.2

- Ik ben tevreden over de samenwerking tussen de besturen en POV.

- Er is voldoende overdracht van informatie tussen POV en de besturen.

- De besturen worden, bij het verdedigen van dossiers door de belangenbehartigers van POV, voldoende betrokken.

- Onze scholen kunnen terecht bij POV indien ze specifieke vragen hebben rond onderwijsorganisatie.

- De overlegmomenten van de Raad van Bestuur zorgen voor een duidelijk overzicht van het reilen en zeilen van het provinciaal onderwijs in de verschillende provincies.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

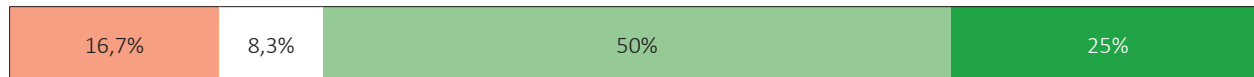
Tevredenheid: 100%

100% van de respondenten is tevreden over de samenwerking tussen de besturen en POV.

100% van de respondenten geeft aan dat de scholen bij POV terecht kunnen indien ze specifieke vragen hebben rond onderwijsorganisatie.

De provincieoverschrijdende samenwerking vind ik sterk; we leren van en door elkaar.

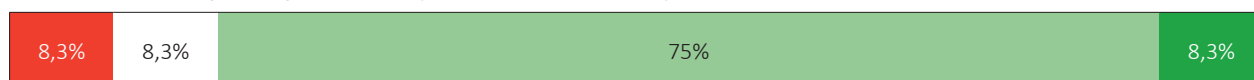
- Ik zie dat aspecten van de schoolwerking veranderd zijn door de begeleiding.

- Ik ben tevreden over de inhoud van de begeleiding (inhoud, methodiek, leermiddelen, ...).

- De doelen van de begeleiding sloten aan bij de noden die ik zie in mijn school.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Tevredenheid: 75%

66,7% van de respondenten is tevreden over de begeleiding

83,3% gaf aan dat de begeleiding Digisprong aansloot bij de noden van de school

Aspecten in de schoolwerking zijn veranderd: 75%

75% van de respondenten geeft aan dat er aspecten in de schoolwerking veranderd zijn dankzij de begeleiding.

Via een open vraag hebben de deelnemers deze aspecten concreet benoemd: een uitgeschreven visie, een ICT-beleidsplan, een uitgewerkte leerlijn op ICT met schoolbrede afspraken en ondersteuningsmogelijkheden voor het schoolteam.

Het was een leerrijk traject waarbij we als school samen met de PBD veel bereikt hebben, we hebben een duidelijke visie, een uitgewerkte leerlijn en een strikt beleid.

Pijler 6: OD 6.1 Evaluatie basisgeletterdheid wiskunde

Impact | Aspecten van de schoolwerking zijn veranderd, instrument EDBI, module 1,1.2

- Deelname aan dit project leidde tot (intentie tot) verandering in organisatorische aanpak en/of in didactiek.

- Ik heb door de afnames een duidelijk beeld hoe mijn leerlingen presteren op de eindtermen basisgeletterdheid wiskunde.

Wat leren ons de cijfers? 70% effectiviteit behaald?

Leereffect: 100%

100% van de respondenten geeft aan dat ze, door deelname aan de toetsing, een duidelijk beeld hebben van hoe de leerlingen presteren op de eindtermen basisgeletterdheid wiskunde.

(Intentie tot) gedragsverandering: 66,7%

66,7% van de respondenten antwoordt dat deelname aan de digitale toetsing BG leidde tot (intentie tot) verandering in organisatorische aanpak en/of in didactiek. Bij deze bevraging werd input gevraagd m.b.t. timing van de 2 afnamemomenten en de manier van rapporteren over de resultaten.

Bijkomende reflectie bij de resultaten van de EDBI-bevraging

We zijn aangenaam verrast door dit resultaat. We hadden dit totaal niet verwacht. We hebben in eerste instantie vooral gefocust op de datageletterdheid. Dit was voor de scholen nieuw. We hebben de analyse van de cijfers aangevuld met suggesties voor leraren en nu blijkt dat die spontaan werden opgepikt.

Wat is voor u de beste timing voor de tweejaarlijkse afname?

Oktober, september is redelijk druk om alle leerlingen in te werken in het schoolse gebeuren en dan is oktober net op tijd om te weten op welk niveau ze staan en er dan mee aan de slag te gaan. Mei, om voldoende tijd gehad te hebben om leerlingen te remediëren op de doelen.

Close-up: de eerste resultaten van de impact van een professionaliseringstraject rond leesbegrip (instructie) en leesmotivatie (promotie) voor leraren Nederlands/PAV in de eerste graad secundair onderwijs binnen Provinciaal Onderwijs Vlaanderen.

1. Onderwerp

Leesvaardigheid is een fundamentele vaardigheid in de gedigitaliseerde wereld van vandaag (OESO, 2019). Onderzoek toont aan dat beschikken over goede leesvaardigheid een complexe samenhang van kennis, vaardigheden en motivatie omvat. Jammer genoeg tonen de resultaten van PISA aan dat er een dalende trend is m.b.t. zowel leesvaardigheid als leesmotivatie bij vijftienjarige leerlingen in Vlaanderen (OECD, 2019). Om het tij te keren is het belangrijk om in te zetten op effectieve leesinstructie en leesmotivatiepromotie in ons onderwijs. Daarom ontwikkelden we binnen POV een professionalisering voor leraren Nederlands en PAV in de eerste graad secundair onderwijs. Het onderzoek dat we voeren peilt naar de impact van de professionalisering op de disposities (Blömeke et al., 2015) van leraren. Die disposities omvatten meer bepaald twee onderdelen: een kenniscomponent, vertaald naar inhoudelijke kennis (i.e., content knowledge) enerzijds en pedagogische kennis om een bepaald onderwerp aan te brengen en te onderwijzen (i.e., pedagogical content knowledge) anderzijds en een affectief-motivationale component, vertaald naar overtuigingen en self-efficacy of eigenbekwaamheidspercepties (Bandura, 1978) van leraren.

2. Methode

In vier provinciale scholen werd het aangeboden professionaliseringstraject geflankeerd door onderzoek via een multiple case study (Yin, 2018). In totaal namen 23 deelnemers hieraan deel. Er werden twee focusgroepen georganiseerd: één bij het begin en één op het einde van de professionalisering. We gebruikten hiervoor een vragenlijst met richtvragen om het gesprek te structureren. De gesprekken werden opgenomen en woordelijk getranscribeerd. We maakten gebruik van de thematische analyse als methode (Braun & Clarke, 2021). We gingen te werk in twee fases. Eerst codeerden we op een inductieve manier via in vivo coding waarbij woorden van participanten gebruikt worden om tot codes te komen. Op die manier kwamen we tot een codeerschema. Vervolgens zetten we Nvivo in om de data te structureren en om dubbel te coderen in functie van het nagaan van de betrouwbaarheid van de codering. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid werd berekend en een kappascore van .81 werd bereikt. Dat betekent dat de codering op een betrouwbare manier gebeurde.

3. Voorlopige resultaten

3.1 Leesbegrip

Bij de opstart van het traject kunnen leraren benoemen wat leesbegrip voor hen is. Een overtuiging bij leraren uit de eerste graad B-stroom m.b.t. leesbegrip is dat lezen moeilijk is en dat het niveau van leerlingen in de B-stroom laag is. Ze benoemen hiervoor verschillende oorzaken: ze vinden bijvoorbeeld dat veel leerlingen in de eerste graad B-stroom niet vlot en vloeiend kunnen lezen waardoor ze niet tot begrijpend lezen kunnen komen. Ook kan de beperkte woordenschat volgens een aantal leraren een verklaring zijn waarom leerlingen niet kunnen begrijpend lezen.

Na afloop van het traject, stellen we bij een aantal leraren een meer diepgaande definitie vast. Bij de meeste leraren zien we dat op het einde van het traject minder (negatieve) overtuigingen over de leesvaardigheid van leerlingen in de B-stroom worden aangehaald.

3.2. Leesbegripsinstructie

Leraren zijn ervan overtuigd dat ze geen instructie moeten geven rond leesbegrip. Uit de inbreng van de leraren tijdens de focusgroepen, worden hiervoor een aantal argumenten aangehaald: sommigen denken dat begrijpend lezen een vaardigheid is die zich als vanzelf ontwikkelt. Anderen vinden dat begrijpend lezen in de lagere school aangeleerd moet

worden. Deze overtuigingen vind je ook terug in de aanpak van leesbegripsinstructie waarover leraren rapporteren; er is namelijk weinig tot geen expliciete instructie rond hoe leerlingen kunnen leren begrijpend lezen. Leraren zeggen bijvoorbeeld dat ze aan begrijpend lezen werken door een tekst aan te reiken met vraagjes erbij. De rol van de leraar wordt benoemd als het begeleiden en motiveren van leerlingen.

Opvallend is ook de lage self-efficacy van leraren met betrekking tot leesbegripsinstructie. Veel leraren zeggen dat ze 'het' moeilijk vinden, maar geven niet expliciet aan wat ze juist moeilijk vinden. Als we dit in de context van het gesprek in de focusgroepen zien, dan bedoelen leraren dat ze het moeilijk vinden om leerlingen uit de B-stroom te leren begrijpend lezen. Er zijn een aantal leraren die expliciet zeggen dat ze onzeker zijn over hoe ze leerlingen met een laag leesniveau kunnen doen groeien.

Bovendien is de tekstkeuze iets wat leraren benoemen als moeilijk: leraren vinden het moeilijk om gepaste teksten te vinden, die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen maar tegelijk ook aansluiten bij hun niveau.

Na de professionalisering zijn de meeste leraren zich ervan bewust dat leesbegrip een vaardigheid is die niet vanzelf komt, en waar ook in het secundair onderwijs verder aan gewerkt dient te worden. Daardoor beseffen ze ook dat hun rol breder is dan enkel begeleiden en motiveren van leerlingen. Ze zien het belang van instructie geven. Leraren die het professionaliseringstraject helemaal doorliepen zijn na het traject positief en voelen zich meer competent om leeslessen te geven. Hun self-efficacy is verhoogd. Er worden wel nog moeilijkheden benoemd maar die gaan niet meer over de instructie m.b.t. de aanpak om tot leesbegrip te komen maar eerder bijvoorbeeld over timing en over de tekstkeuze. Leraren merken ook op dat de leerlingen in lessen waar expliciete leesinstructies gegeven worden, meer betrokken zijn bij de les.

3.3 Leesmotivatie

Leraren verengen leesmotivatie tot leesplezier en genietend lezen. Die leesmotivatie (hier dus leesplezier) kan volgens hen enkel aangeboord worden via fictieteksten. Sommige leraren maken een onderscheid tussen begrijpend lezen en genietend lezen, het zijn voor hen twee verschillende vormen van lezen.

Leraren zijn ervan overtuigd dat de meeste leerlingen in de B-stroom niet gemotiveerd zijn om te lezen (hier: geen leesplezier beleven).

Rond leesmotivatie blijven er, ook na de professionalisering, wat misverstanden bestaan, zoals het verengen van leesmotivatie tot leesplezier. Leraren benoemen de amotivatie minder als struikelblok om aan leesmotivatiepromotie te werken.

3.4 Leesmotivatiepromotie

Het verschil tussen leesmotivatie en leesmotivatiepromotie is voor leraren niet duidelijk.

Leraren zijn ervan overtuigd dat ze veel activiteiten aanbieden om de leesmotivatie te verhogen. Het is opvallend dat ook hier de verenging tot het stimuleren van leesplezier geldt. Ze sommen de activiteiten op die volgens hen kunnen leiden tot leesplezier. De meeste focus komt te liggen op de activiteiten buiten het lesgebeuren om: tijd voorzien om te lezen, aan boekpromotie doen, een gepast boekenaanbod hebben en een leesplek hebben zijn hierbij de voornaamste activiteiten die genoemd worden. Leraars vinden dat het doel van deze activiteiten, nl. het verhogen van de motivatie van leerlingen vaak niet bereikt wordt. Opvallend is dat er geen reflectie is van de leraren over de reden hiervan. De self-efficacy van leraars is eerder aan de lage kant: ze vinden het moeilijk vinden om leerlingen uit de B-stroom aan het lezen te krijgen.

Op schoolniveau blijkt dat er weinig samenwerking binnen het vak Nederlands of over de vakken Nederlands en PAV heen is.

Na de professionalisering zien leraren in dat ze zelf een actieve rol kunnen spelen in de leesmotivatiepromotie. Er zijn hier op twee niveaus effecten zichtbaar. Enerzijds zetten leraars in op leesmotivatiepromotie in de klas: leraars geven aan dat leerlingen door expliciete leesinstructie meer gemotiveerd zijn om de tekst te lezen (en dus aan de les deel te nemen). We zien ook dat relatief eenvoudig te implementeren activiteiten meer ingezet worden na afloop van de professionalisering, zoals voorlezen in de klas. Leraren geven aan meer aandacht te hebben voor leesmotivatiepromotie. Anderzijds geven leraren nog altijd aan dat leesmotivatiepromotie samenhangt met een aantal aspecten die zij zelf niet in de hand hebben: zoals het hebben van een aangepast boekenaanbod, of het bestaan van een leesruimte. Het gevoel dat het in sommige klassen en/of met sommige leerlingen moeilijk is om aan leesmotivatiepromotie te doen blijft wel aanwezig. Leraren blijven in dat opzicht wel onzeker over hun rol hierin.

Op schoolniveau is er een erg grote intentie om meer te samen te werken in de toekomst na afloop van de professionalisering.

4. Verder traject en output

De discussie en conclusies m.b.t. de resultaten worden verder uitgewerkt.

We plannen een presentatie op een internationale conferentie.

We zijn momenteel een wetenschappelijk artikel (A1) aan het voorbereiden.

Bibliografie

- Bandura, A. (1978). Self-efficacy: *Toward a unifying theory of behavioral change*. *Psychological Review*, 84 (2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Blömeke, S., Gustafsson, J. E., & Shavelson, R. J. (2015). *Beyond dichotomies: Competence viewed as a continuum*. In *Zeitschrift für Psychologie / Journal of Psychology* (Vol. 223, Issue 1, pp. 3–13). Hogrefe Publishing. <https://doi.org/10.1027/2151-2604/a000194>
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). *One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis?* *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 328–352. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1769238>
- OECD. (2019). *PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do*. <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>
- Yin, R. (2018). *Case Study research and applications. Design and methods* (6e ed.). Sage Publications.

Conclusie

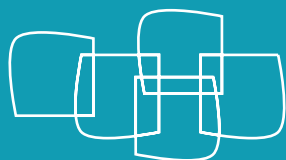
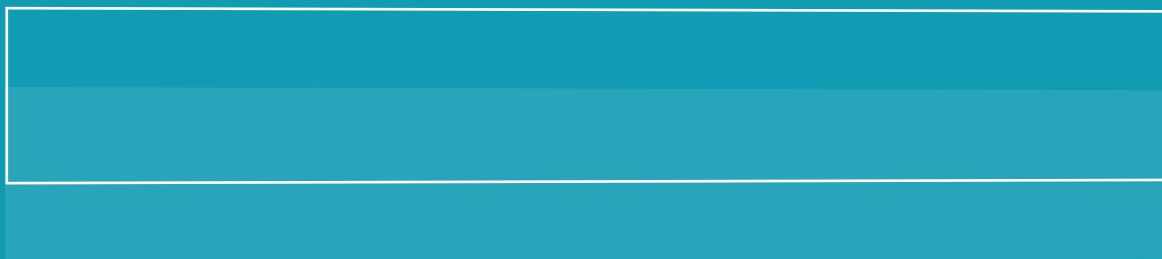
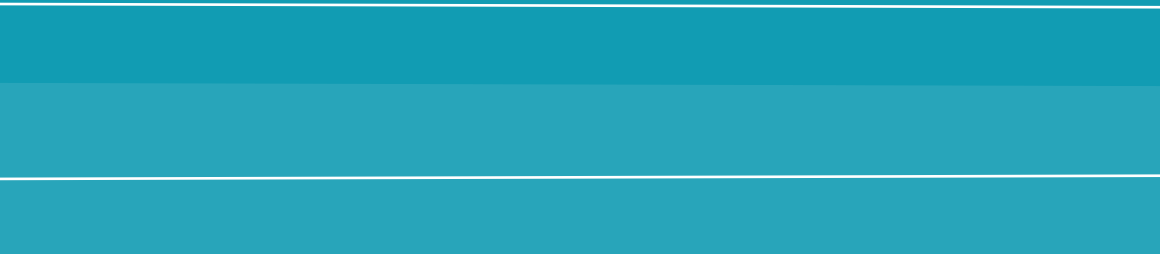
We hebben dit schooljaar voor het eerst met het EDBI-instrument geëxperimenteerd in functie van de prioritaire doelen van ons begeleidingsplan 2022-2025 en op kleine schaal. Ondanks die kleine schaal hebben we reeds ervaren dat effecten gelinkt aan de structuur (bijvoorbeeld aspecten van de schoolorganisatie) gemakkelijker/vlugger te realiseren zijn dan gedragsverandering bij leraren, waar ook de cultuur van de school of het centrum een grote rol speelt.

We hopen dat de overheid PNA-middelen blijft investeren voor Nederlands en wiskunde om wijzigingen tot op de klasvloer te kunnen realiseren. Effecten situeren zich zowel op korte als op lange termijn. Aangezien we nog maar het eerste jaar van ons begeleidingsplan 2022-2025 afgerond hebben lijkt het ons logisch dat we voor de effecten op lange termijn de volgende twee jaren nog nodig zullen hebben om verder aanklappend, motiverend en op maat te begeleiden.

We suggereren om de vijf-puntschaal te herleiden tot een vier-puntschaal en de antwoordmogelijkheid “noch eens noch oneens” te schrappen, omdat dit minder bruikbare info oplevert.

Zelf willen we in 2023-2024 meer EDBI-bevragingen afnemen. Daarom dat we standaardbevragingen - in lijn met het instrument EDBI - zullen ontwikkelen om zo meer efficiëntie te boeken.

De bevragingen waren nu nog vaak op niveau inzicht. Vanaf 2023-2024 gaan we ook meer gedragsverandering monitoren.

**PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN**